

HATEMİ / GÖKYAYLA

Borçlar Hukuku

Genel Bölüm

6. BASI

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2025

Eylül 2025

ISBN: 978-625-5697-17-2

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanuni iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

HATEMİ / GÖKYAYLA

ALTINCI BASI'NIN SUNUŞU

Elinizdeki kitabın 2021 yılında basılan bir önceki basısı tükenince, yeni basıyı hazırladık. İlk dört basısı Vedat Kitapçılıkta basılan eserimizin beşinci ve altıncı basıları Filiz Kitabevi tarafından basıldı.

Bir ders kitabı olmasına özen gösterdiğimiz kitabımızın, hacim itibariyle sınırlı kalmasına önceki basılarda olduğu gibi bu basıda da dikkat ettik. Altıncı basıda köklü değişiklik yapmadık.

Altıncı basıyı hazırlayan Filiz Kitabevi'nin bütün mensuplarına ve özellikle Oğuzhan Oruç Bey'e teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Sevgili öğrencilerimize kitabın yararlı olmasını ümîd ediyoruz.

Daha önceki bazı basıların sunuş yazılarında da yer verdiğimiz aşağıda cümlelerin bu basıda da yer almasını uygun görüyoruz:

Hukuk düzeninin her alanının sevgiden doğan Adalet, Eşit İnsanlık Onuru, Hakkaniyet ve Dürüstlük ilkesine uygun olması dileği ve ümidiyle sevgi ve selamlar.

1 Eylül 2025
Hatemi/Gökyayla

BİRİNCİ BASI'NIN SUNUŞ'U

Gençliğimden beri İsviçre'de iki ayrı değerli hukukçunun; Tuor ve Guhl'un eserlerinin Türk hukukunda karşılıklarını meydana getirebilmeyi çok istedim. Böylece bir cildi Türk Medenî Kanunu konularına ve diğer cildi de Borçlar Kanunu konularına ilişkin olan iki ciltlik bir eser bırakmayı istiyor ve bırakabileceğimi hâyâl ediyordum. Bugün içinde bulunduğum şartlar dolayısıyla bu emelimi gerçekleştiremediğimi esefle görüyorum. Özellikle mekân elverişsizliği dolayısıyla böyle bir eser ortaya koyamadım. Medenî hukukun her alanında bir ders kitabı yazdımsa da medenî hukuka ilişkin olanlar Yeni Medenî Kanundan sonra yenilenmek gerekti. 2011 yılında da Yeni Borçlar Kanunu yayımlandı. Yine de bu hâyâlimin gerçekleşeceğinden ümidimi kesmiş değilim. Bu arada öğrenci için yazılmış ders kitapları cümlesinden olarak 2001-2002 ders yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerine fasikül olarak verilen borçlar hukuku kitabım da sözleşme sorumluluğu bahsinin sonuna kadar gelmiş iken kitaplaşamadan kaldı. Bu yıl Yeni Borçlar Kanunu yayımlandıktan sonra Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesinde tanıdığım değerli genç meslektaşım Doç. Dr. Emre Gökyayla'nın yardımlarından yararlanma fırsatını kaçırmak istemedim. Doç. Dr. Gökyayla 28. paragraftan itibaren benim fasiküllerimde yer almayan konuları kısa zamanda ve bir ders kitabı için tam uygun boyut ve niteliklerde tamamlayarak ve ayrıca benim yazdığım paragraflarda da Yeni Borçlar Kanunu'na uyumun sağlanması için gereken özeni gösterip uyarıları yaparak bu ders kitabının yayımlanmasında çok değerli katkı ve emeğini esirgemedi. Böylece hamd, sevgi ve selâm ile, bu kitabın yayımlanması müyesser oldu. Önümüzdeki yıl Yeni Borçlar Kanunu yürürlüğe girdikten sonra bu kitap belki de ve hiç değilse benim yazdığım paragraflar tamamen yeniden yazılarak yayımlanacaktır. Ders kitabı boyutlarını aşmamasına özen gösterdik. Meslektaşlarımızın ve öğrencilerimizin gördükleri eksiklikleri bildirmeleri memnuniyet ve teşekkürle karşılanacaktır.

Bu arada çok değerli tez ve monografiler yayımlanmış ve yayımlanmaktadır. Bu basıda bunların her birine gereken atıflar yapılamamıştır, ancak bazı tez ve monografilere hiç değilse adları zikredilerek atıf yapılmış ve su suretle öğrenciler dışında araştırmacılara da yardımcı olmak istenmiştir. Belki de ders kitabı sınırlarını aşan bir geniş kapsamlı borçlar hukuku eserini ayrıca yayımlamayı başarırsak bu monografilere de daha fazla atıf yapmamız mümkün olacaktır.

Bu alanda eser yazmış üstadlarımızı rahmetle ve sevgiyle anıyoruz. Bu üstaplara Borçlar Hukuku alanının Batıdaki büyük isimleri de dâhildir.

Kitab'ın kısa zamanda yayımlanması için gereken özen ve gayreti esirgemeyen Vedat Kitapçılık mensuplarına, başta Sayın Vedat Carbaş, Sami Abbas olmak üzere teşekkür ve sevgilerimizi sunarız.

Hukukun evrensel ve genel değişmez ilkeleri bulunduğu kanaatindeyiz. Pozitif hukuka ilişkin düzenlemeler bu evrensel ve temel değer ilkeleri yönünde olmalıdırlar. Bu bilincimizi ve geleceğe ümîdimizi yitirmiyor ve bu mütevazî eseri sevgili öğrenci ve okurlarımıza sunuyoruz.

Hatemi / Gökyayla

Maltepe ÜHF., 22 Nisan 2011

İÇİNDEKİLER

ALTINCI BASI'NIN SUNUŞU	V
-------------------------------	---

BİRİNCİ BASI'NIN SUNUŞ'U	VII
--------------------------------	-----

§1. Giriş.....	1
-----------------------	----------

I– Genel Olarak	1
-----------------------	---

II– Borçlar Hukuku ve Borçlar Kanunu Tarihine Kısa Bir Bakış	2
--	---

§2. Borç İlişkisi ve Borç Kavramları	7
---	----------

I– Borç İlişkisi Kavramı	7
--------------------------------	---

II– Borç Kavramı	11
------------------------	----

III– Borçlanma İşlemi Kavramı	11
-------------------------------------	----

IV– Akit (Sözleşme) Kavramı	13
-----------------------------------	----

V– “Borçlu Taraf”ın Sayısı Açısından Akitlerin Sınıflandırılması	16
--	----

VI– Fiilî Akit İlişkisi Kavramı	17
---------------------------------------	----

VII– Alacak Hakkı	18
-------------------------	----

VIII– Talep Yetkisi ve Alacak Hakkı	19
---	----

IX– Hatır İlişkileri (Gefälligkeitsverhältnis)	20
--	----

X– Centilmen Anlaşmaları	22
--------------------------------	----

XI– Eksik (Tabii) Borç Kavramı	22
--------------------------------------	----

1) Ahlâkî vazife (TBK 78/2)	23
-----------------------------------	----

2) Zamanaşımına uğrayan alacak hakkına karşılık olan borç	23
---	----

3) Kumar ve bahis borçları (TBK 604-606)	24
--	----

4) Evlenme tellalığında (evlenme simsarlığında) karşı edim (TBK 524) ..	25
---	----

XII– Yüklenti (Obliegenheit, incombance) Kavramı	25
XIII– Kazandırma Sebebi Kavramı.....	27
XIV– Realobligation (Nesnel Borç Kavramı).....	29
XV– Bağımlı Hak Kavramı	29
XVI– “Intuitus Personae” Unsuru Olan Akitler (Borçlunun Kişisel Vasıfları Göz Önünde Tutularak Yapılan Akitler).....	30
§3. Borçlar Hukuku Alanına Hâkim Olan Temel İlkeler	30
I– “Temel Hürriyet”e Dayanan Akit Hürriyeti (Sözleşme Serbestisi, Sözleşme Özgürlüğü) İlkesi.....	30
II– “Iustitia distributiva”ya (Oran Adaleti, Dağıtım Adaleti, Hakkaniyet, Somut Olay Adaleti) Dayanan Alt İlkeler	30
§4. Sözleşme (Akit) ve Kuruluşu.....	31
I– Genel Açıklama	31
II– İcap (Öneri) ve İcaba (Öneriye) Davet	32
III– Esaslı “noktalar” ve ikincil (tali) “noktalar”	32
IV– İcabın (Önerinin) ve Kabulün Hukukî Niteliği	35
1. Önerinin hukukî niteliği	35
2. Kabulün hukukî niteliği.....	36
V– Akdin Kurulması.....	36
1. Genel açıklama.....	36
2. Akdin kurulması anı.....	38
VI– Akdin Hüküm Doğurması Anı	39
VII– Açık Bir Kabul Gerektirmeyen Haller.....	39
VIII– İcabın (Önerinin) Bağlayıcılık Süresi.....	41
IX– Bağlayıcı Olmayan İcaplar (Öneriler).....	42
X– İcap (Öneri) ve Kabulün Geri Alınması	42
XI– İnternet Vasıtası ile Akit Kurma	43
XII– Vasıtalı-Vasıtasız Beyanlar	44
XIII– Varması Gerekli Beyanlar	44
XIV– İsmarlanmamış (Sipariş Edilmemiş) Şey Gönderilmesi.....	44
XV– Alenî Mükâfat Vaadi (İlân Yoluyla Ödül Sözü Verme) ve Müsabaka (Yarışma) İlanı	46

§5. Şekil.....	47
I– Genel Açıklama	47
II– Adî Yazılı Şekil	52
III– Resmî Yazılı Şekil (Düzenleme).....	54
IV– İradî şekil	55
V– Şekil Kurallarına Uymayışın Yaptırımı.....	56
§6. Sebep Göstermeksizin (Mücerret) Borç Tanınması (İkrarı) ve Borç Vaadi	57
I– Genel Açıklama	57
II– Kazandırma Sebebi Ne Olabilir?	58
III– TBK 18’de Gerçek Anlamda Soyutluk mu Söz Konusudur?	59
§7. Ön Akit (Önsözleşme) Kavramı ve Hükümleri	61
I– Genel Açıklama	61
II– Ön Akdin Gerekli Olabileceği Durumlar	61
III– Ön Akdin Şekli.....	62
IV– Ön Akitten Doğan “Yapma” Borcunun İfasının İstenmesi (Taşınmaz Satış Vaadi Örneği).....	62
§8. Akit Serbestisi (Vertragsfreiheit, İrade Özgürlüğü, Sözleşme Özgürlüğü, Autonomie de la Volonté).....	64
I– Kavram	64
II– Akit Yapıp Yapmama Özgürlüğü.....	64
III– Akdin İçeriğini Belirleme Özgürlüğü.....	65
IV– Tip Seçme Özgürlüğü (Typenfreiheit)	65
V– Şekil Özgürlüğü	66
VI– Akdi Çözme veya Değiştirme Özgürlüğü	66
§9. Genel İşlem Şartları.....	67
I– Genel Açıklama	67
II– “Genel İşlem Şartları” Alanında Akit Serbestisinin Sınırlanması	68

1. “Genel işlem şartları” hangi şartlarla akdin içeriğine dahil olmuş sayılmalıdır?..... 68
2. Genel işlem şartları akdin içeriğine dahil olabilmiş iseler dahi, bunların bir tür “kısmî hükümsüzlük” yaptırımı ile karşılaşmaları mümkün müdür? 68

§10. Akitlerin Yorumu, Tamamlanması ve Tahvil (= Çevirme, Konversion) ..71

I– Yorum.....	71
1. Genel açıklama:.....	71
2. Taraflar arasındaki yorum anlaşmazlıklarında	72
II– Akdin Tamamlanması	72
1. Genel açıklama.....	72
2. Akdin örtülü içeriğinin tamamlayıcı kurallar ile tamamlanması	73
3. Akitlere hâkim müdahalesi	74
III– Tahvil (Çevirme, Konversion, Conversion)	75

§11. Geçersizlik Yaptırımları..... 75

I– Genel Açıklama	75
II– Ehliyet Unsurundaki Eksiklikler ve Yaptırım	76
III– Akitlerin “Konu”suna İlişkin Geçersizlik Halleri	78
1. Genel açıklama.....	78
2. “Akdin konusu” kavramının açıklanması.....	79
3. Konuda kanuna aykırılık	80
4. Konuda ahlâka aykırılık	84
5. Konuda imkânsızlık	85
IV– Yasak İşlemler	86
V– Geçersizlik Yaptırımları ve Butlan Yaptırımı	88
1. Genel olarak geçersizlik yaptırımları	88
2. Butlan (Kesin hükümsüzlük) yaptırımı	90
3. Butlan yaptırımının özellikleri	91
4. Butlan itirazının kötüye kullanılması	92
5. Kısmî butlan (Kısmî hükümsüzlük)	93
6. Esnek Hükümsüzlük Kavramı.....	94

§12. İrade Bozuklukları ve Gabin (Aşırı Yararlanma) ile Yaptırımları95

I– Genel Açıklama	95
-------------------------	----

II– İstenerek (Kasden) Meydana Getirilen İç İrade - Beyan Uyuşmazlığı	96
1. Tek taraflı	96
2. İki taraflı	96
III– Nisbî Muvazaanın Türleri	97
IV– Nâm-ı Müsteâr, Kişide Muvazaa, İnançlı İşlem ve Dolayısı ile Temsilli Vekâlet Kavramları	97
V– Beyan Hataları (Açıklamada Yanılma)	99
1. Genel açıklama	99
2. Beyan hatasının (Açıklamada yanılmanın) türleri	102
VI– İç İradenin Oluşumunda Bozukluk ve Temel Hatası (Temelde Yanılma)	104
VII– Dış Etkenlerle İç İradenin Bozuk Oluşması (Hile = Aldatma ve İkrah: Korkutma ve Zorlama)	106
1) Genel açıklama:	106
2) Hile (aldatma) (TBK 36):	106
3) İkrah (korkutma) (TBK 37-38):	107
4) Üçüncü kişinin hilesi ve ikrahı (aldatması ve korkutması):	107
5) Beyan hatası failini uyarmayıp saymaca uyuşma doğurma hali:	108
VIII– Vasıta Hatası (İletmede Yanılma) (TBK 33)	108
IX– Yanılma (Hata), Aldatma (Hile), Korkutma (İkrah) Hallerinde Yaptırım: İşlemin İptal Edilebilirliği (TBK 39)	108
X– Aşırı Yararlanma (Gabin) ve Yaptırımı (TBK 28)	111
1. Şartları	111
2. Yaptırımı	111
XI– İptal Edilebilirlik Yaptırımında Kısmî İptal veya “Düzeltilme”	112

§13. Temsil..... 113

I– Genel Açıklamalar: Temsil Kavramı ve “Vekâlet”den Ayrılması	113
II– Temsil Yetkisinin Kullanılması	114
III– “Kendisi ile İşlem”ler ve Çifte Temsil	115
IV– Temsil Yetkisinin Kapsamı	115
V– Temsil Yetkisinin Sona Ermesi	116
1. Sona erme sebepleri	116
2. (M)’nin yetkisinin sona ermesi halinde, (M) sıfatı ile yapılan işlemlerin durumu	117
VI– (M)’nin İrade Bozukluğu	118

VII– Yetkisiz Temsil.....	118
1. Genel açıklama:.....	118
2. Yetkisiz temsil halinde (M)’nin giderim yükümü	118
3. Hukukî görünüşe güvenin korunması ilkesinin (MK 2/1) devreye girmesi (Görünüşte temsil yetkisi) halleri	118
§14. Sözleşme Dışı Sorumluluk Borç İlişkileri	119
I– Genel Açıklamalar	119
II– Sözleşme Dışı ve Sözleşmeden Doğan Sorumluluk	120
III– Ceza Sorumluluğu ve Özel Hukuk Sorumluluğu	121
IV– İdare Hukuku Alanında Sorumluluk İlişkisi	122
V– Haksız Fiil Borç İlişkisinin Unsurları.....	122
§15. Haksız Fiillerde Hukuka Aykırılık Unsuru	123
I– Genel Açıklama	123
II– Haksız Fiil Sorumluluğu Çerçevesine Alınan “Ahlâka Aykırılık” (TBK 49/2).....	124
III– Eylemsizlik de Eylem Gibi Hukuka Aykırı Sayılabilir mi?	127
IV– Hukuka Uygunluk Sebepleri.....	129
1. Genel açıklama.....	129
2. Hukuka uygunluk sebeplerinin kanunda sayılmış olması gereği	130
3. Hukuka uygunluk sebepleri.....	131
§16. Sorumluluk Borç İlişkilerinin Onsuz Olmaz Unsuru: Zarar.....	138
I– Genel Açıklama	138
II– Doğrudan Zarar - Dolayısı ile Zarar	139
III– Sözleşme Zararı ve Haksız Fiil Zararı.....	140
IV– Yarışma Bulunmayan Hallerde bir Haksız Fiil Zararının Akdî Sorumluluk Hükümleri Çerçevesinde Giderimi İstenebilir mi? (Akdin üçüncü kişiyi koruyucu etkisi sorunu).....	141
V – Normatif Zarar	142
§17. İlliyyet (nedensellik) Bağı	143
I– Genel Açıklama	143
II– Eylemsizlik (Unterlassung) İllet Sayılabilir mi?	144

III– Şart Kuramı ve Uygun İlliyyet Kuramı – Süreci Başlatmada Etken Olan Olgunun Tesbiti	146
IV– İlliyyet Bağının Kesilmesi	146
1. Genel açıklama.....	146
2. İlliyyet bağı süreci (F)’nin eylemi ile başladıktan sonra başka bir illiyyet bağı süreci ile kesilebilir mi?	148
V– Öne Geçen İlliyyet Bağı Zarar Sonucunu Doğurmuş ise, Önüne Geçilen İlliyyet Bağının da Aynı Sonucu Doğuracağı İleri Sürülerek Zarar Sonucunu Doğuran İlliyyet Bağını Başlatan (F) Sorumluluktan Kurtulabilir mi?	149
VI– İlliyyet Varsayımı (=Fiction) = Varsayılan İlliyyet	149
VII– Hukuka Aykırılık Bağı Kavramı	150
§18. Kusur Unsuru.....	151
I– Genel Açıklama	151
II– Bireylerde İsnad Kabiliyeti.....	153
III– Tüzel Kişilerde Sorumluluk Ehliyeti.....	154
IV– Kusur Kavramı ve Türleri	155
1. Kusur kavramı	155
2. Kusurun türleri	155
3. Ağır kusur ve hafif kusur ayırımı	156
4. Haksız fiil sorumluluğu borç ilişkisinin kurulması için “kasd” aranan haller	156
5. İhmalin ölçütü	157
§19. Kusursuz Sorumluluk Borç İlişkileri	158
I– Genel Açıklama	158
II– Kanunun Yüklediği Nezaret Ödevinin Yerine Getirilmemiş Olmasından Doğan –Kurtuluş Kanıtlı– Kusursuz Sorumluluk Halleri	159
1. Kusursuz sorumluluk olguları	159
2. Kurtuluş kanıtlı kusursuz sorumluluk hallerinde kurtuluş kanıtı türleri:.....	161
III– Kurtuluş Kanıtsız Kusursuz Sorumluluk Halleri	164
1. Yapı (bina) ve inşa eseri malikinin sorumluluğu (TBK 69)	164
2. Taşınmaz malikinin sorumluluğu (TMK 730)	165
3. Araç işletenin sorumluluğu (KTK 85).....	165
4. İşverenin iş kazasından dolayı sorumluluğu	167

5) Sivil hava araçlarının verdikleri zarardan dolayı sorumluluk	167
6) Çevreye verilen zarardan dolayı sorumluluk.	167
7) Uzay araçlarının verdikleri zararlardan dolayı sorumluluk ve kusursuz sorumluluğu genişletme eğilimleri:.....	167
§20. Akit Dışı Sorumlulukta Zarar Giderimi	168
I– Genel Açıklama	168
II– Maddî Zarar Giderimi (TBK 50-55).....	169
1. Nesne (Mal, Eşya) zararı.....	169
2. Ölüm ve beden bütünlüğü ihlâli dolayısı ile maddî zarar.....	170
III– Denkleştirme ve Mahsup Sorunu	191
IV– Aynen Tazmîn.....	192
V– Yansıma Zararlarının Giderimi	193
VI– İrat Şeklinde Giderim.....	194
VII – Geçici Ödemeler	195
VIII– Manevî Zarar ve Giderimi	196
1. Manevî zarar kavramı ve terim	196
2. Manevî zarar giderimi halleri.....	197
3. “Manevî zarar” bulunması halinde (TBK 58) kusursuz sorumluluk mu söz konusudur?.....	201
4. Tüzel kişiler manevî tazminat talep edebilirler mi?	202
5. Kişiliğin “post-mortal” korunması dolayısı ile manevî tazminat talep edilebilir mi?.....	203
6. “Manevî yansıma zararı” kavramı.....	204
7. Sözleşme ihlâli halinde manevî zarar giderimi istenebilir mi?.....	205
8. Malvarlığı zararları (Nesne zararları) dolayısı ile manevî tazminat istenebilir mi?.....	206
9. Para dışındaki manevî giderim araçları	207
10. Manevî giderimin para olarak belirlenmesinde giderimin belirlenmesi ilkeleri.....	208
11. Manevî tazminat talebinin devir ve intikali.....	209
12. Haksız rekabet olgularında ve maddî olmayan mallar üzerindeki mutlak malvarlığı haklarının ihlâlinde manevî tazmînât	210

§21. Ceza ve İdare Hukukunda Sözleşme Dışı Sorumluluk	213
I– Ceza Yargısı ve Sözleşme Dışı (Akit Dışı) Sorumluluk	213
1. Genel açıklama	213
2. Somut olayda ceza ilâmının Hukuk yargılamasına etkisi	213
II– İdari Yargı ve Sözleşme Dışı Sorumluluk	213
§22. Dayanışmalı (Müteselsil) Sorumluluk ve Rücu	214
I– Genel Açıklama	214
II– Tam (Gerçek) Dayanışmalı Sorumluluk (eBK 50; TBK 61)	215
III– Eksik (Gerçek Olmayan) Dayanışmalı Sorumluluk (Nakıs Teselsül) (eBK 51; TBK 61)	216
1. Genel açıklama	216
2. Sonuçları	216
IV– Rücu İlişkisi	217
§23. Sorumluluk Borç İlişkisinde Zamanaşımı	218
I– Genel Açıklama	218
II– Daimî Def'i	220
§24. Sebepsiz İktisap Borç İlişkisi	222
I– Genel Açıklama	222
II– Varsıllaşma ve Yoksullaşma İlişkisi	224
III– Haklı Bir İktisap Sebebi Bulunmayışı	227
IV– Kazandırıcı İşlemin Sebebe Bağlılığı ve Soyutluğu Sorunu	227
V– Sebepsiz İktisap Halleri	231
1. İfa dışı sebepsiz iktisap	231
2. İfa eylemlerine ilişkin sebepsiz iktisaplar	231
VI– Hukuka ve Ahlâka Aykırı Amaçla Kazandırma (TBK 81)	234
VII– İade Talebinin Kapsamı	235
1. Genel açıklama	235
2. İade talebinin kapsamı:	235
3. İadenin şekli	236
VIII– Zamanaşımı	237

§25. Borçların İfası 239

I– Genel Açıklama	239
II– Verme Borçlarında Cins (Çeşit) ve Parça Borcu Ayırımı	242
III– Seçimlik Borçların İfası (TBK 87).....	245
1. Seçimlik borç kavramı	245
2. Seçimlik borç ve ifa yerine edim (= datio in solutum) yapma imkânını başta borçluya veren sözleşmeler	247
3. “İfa yerine edim” ve “ifa uğruna edim” kavramlarının farklılığı	249
IV– “Para Borcu” Türünden Verme Borçları	249
1. Genel açıklama.....	249
2. Yabancı para ile borçlanma ve yabancı para kaydı	251
3. Para borçlarında para değerinin düşmesine karşı başvurulacak önlemler	253
4. Para borçlarında faiz	254
V– İfanın Borçludan Başkası Tarafından Yapılması.....	260
VI– İfanın Alacaklıdan Başkasına Yapılması	261
VII– Kısmen İfa (Tediye).....	261
VIII– Bölünebilir Olmayan Borçlarda İfa (TBK 85)	262
1. Genel açıklama.....	262
2. Birden fazla alacaklı.....	262
3. Birden fazla borçlu.....	263
IX– İfa Yeri (TBK 89)	263
X– İfa Zamanı	264
1. Genel açıklama.....	264
2. İfa için belirli süre kararlaştırılmış olması halinde, ifanın istenebilir (muaccel) olduğu günün belirlenmesi	265
3. Ertelenmiş borç; vâdesinden önce ifa edilebilir mi?	268
4. Tatil gününe rastlayan vade.....	268
5. İş saatleri içinde ifa	268
6. İfa için belirlenen sürenin uzatılması	268
XI– Alacaklıya Para Borcunun Veya Borçlarının Tamamının Ödenmemesi Halinde Hangi Borç için Ödeme Yapılmış Sayılacağı	269
XII– İfa Karineleri	270
XIII– İfa Eden Borçlunun; Makbuz İşleme ve Senedin Geri Verilmesini İsteme Hakkı	270
XIV– Tam İki Tarafa Borç Yükleyen (Sinallagmatik) Sözleşmelerde İfa	271

1. Her iki taraf da kendi edimi açısından borçlu olduğuna göre, hangisi önce ödeyecektir?	271
2. Önce ifa etme yükümü olmayan taraftan ifa talep edildiğinde ileri sürebileceği savunma (ödemezlik def'i)	272
3. Ödemezlik (ödeme aczi) durumundaki def'i ve dönme hakkı	273
§26. İfa Arızaları	273
I– Genel Açıklama	273
II– Alacaklıya İsnad Edilebilen Sebeplerle Ortaya Çıkan İfa Engeli ve Alacaklı Temerrüdü	278
1) Genel açıklama	278
2) Alacaklı temerrüdünün şartları	279
3) Alacaklının kusuru şart mıdır?	280
4) Alacaklı temerrüdünün hükümleri	282
5) Alacaklı temerrüdü dışında alacaklıya isnad edilebilen ifa arızaları ...	284
III– Gereği Gibi İfa Etmeme Hallerinden: Akdın Müsbet İhlâli (Positive Vertragsverletzung)	285
IV– İmkânsızlık	287
V– İfa Mümkün Olmasına Rağmen Borçlunun İfa Etmemesi	292
1. Genel açıklama	292
2. Borçlunun muaccel borcu ifa etmemekle temerrüde düşmesinin şartları ve hükümleri (Borçlu temerrüdü)	293
VI– Yardımcının Eyleminden Dolayı Sorumluluk (TBK 116)	307
1. Genel açıklama	307
2. Karşılaştırma	307
VII– Sorumluluktan Kurtulma (Sorumsuzluk) Anlaşmaları	309
§27. Yarışma (Telâhuk, Konkurrenz, concours)	311
I– Kavram Hakkında Genel Bilgi	311
II– Sözleşme Dışı Borç İlişkileri	312
III– Yükümlülük Borç İlişkileri	313
IV– Hukukî Sebeplerin Yarışması Konusunda TBK 60'ın Getirdiği Düzenleme	324
§28. Sözleşme ve Üçüncü Kişi	327
I– Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme	327

1. Kavram.....	327
2. Üçüncü kişi yararına sözleşmenin türleri	328
3. Üçüncü kişi yararına sözleşmenin özellikleri.....	329
4. Üçüncü kişi yararına sözleşmenin hükümleri	331
II– Bir Üçüncü Kişinin Alacaklıya Halef Olması (Alacaklı Yerine Geçmesi, Subrogation) (TBK 127).....	333
1. Genel olarak	333
2. Halefiyetin hükmü	334
III– Garanti Sözleşmesi.....	334
IV. Üçüncü Kişinin Fiilini (Edimini) Taahhüt	336
1. Kavram.....	336
2. Üçüncü kişinin fiilini taahhüdün hukukî niteliği.....	337
3. Üçüncü kişinin fiilini taahhüdün özellikleri	339
4. Üçüncü kişinin fiilini taahhüdün hükümleri.....	341
5. Üçüncü kişiyi koruyucu etkili sözleşme.....	343
V– Üçüncü Kişinin Sözleşme İhlâli:	344
VI– Üçüncü Kişinin Yansıma Zararının Giderimi Borcu Var mıdır?	344
VII– Üçüncü Kişinin, “Güven Sorumluluğu” Dolayısı ile Zararının Giderimi	345
§29. Borcun ve Borç İlişkisinin Sona Ermesi.....	347
I– Genel Olarak.....	347
II. Borcun Sona Ermesinin Etkisi	348
§30. İbra.....	349
I– Kavram	349
II– İbra Anlaşmasının Hukukî Niteliği.....	349
III– İbra Anlaşmasının Şekli	351
IV– İbra Anlaşmasının Hüküm ve Sonuçları	352
§31. Yenileme	352
I– Kavram	352
II– Yenilemenin Şartları.....	353
1. Eski borcun ortadan kaldırılması.....	353
2. Yeni bir borcun kurulması	353
3. İki borç arasında bir fark bulunması.....	354

4. Yenileme iradesinin bulunması	354
III– Carî Hesap	355
IV– Yenilemenin Hüküm ve Sonuçları	355
§32. Alacaklı ve Borçlu Sifatının Birleşmesi.....	356
I– Kavram	356
II– Hüküm ve Sonuçları	356
§33. İfa İmkânsızlığı	357
I– Kavram	357
II– İmkânsızlığın Borcu Sona Erdirmesinin Şartları	358
1. Borçlanılan edim sonradan imkânsız hâle gelmelidir	358
2. Borçlu imkânsızlıktan sorumlu olmamalıdır	360
III– Hüküm ve Sonuçları.....	361
§34. Takas.....	363
I– Kavram	363
II– Takasın Hukukî Niteliği	364
III– Takasın Şartları	365
1. Tarafların birbirinden –karşılıklı- alacaklı olması.....	365
2. Alacakların özdeş (aynı cinsten) olması.....	366
3. Alacakların muaccel olması	366
4. Takastan feragat edilmemiş ve takas yetkisinin ortadan kaldırılmamış olması.....	367
IV– Hüküm ve Sonuçları	368
§35. Zamanaşımı	368
I– Kavram	368
II– Zamanaşımının Hukukî Niteliği	370
III– Zamanaşımı Süreleri	371
IV– Zamanaşımının Durması	374
V– Zamanaşımının Kesilmesi	375
VI– Zamanaşımının Hüküm ve Sonuçları	377

§36. Müteselsil Borçluluk	379
I– Kavram	379
II– Müteselsil Borçluluğun Hukukî Niteliği	380
III– Müteselsil Borçluluğun Kaynakları	380
IV– Müteselsil Borçluluğun Özellikleri	381
V. Müteselsil Borçluluğun Hükümleri	382
1. Alacaklı ile borçlular arasındaki ilişki.....	383
2. Borçlular arasındaki ilişki	386
3. Borcun sona ermesinin etkisi	387
§37. Müteselsil Alacaklılık.....	390
I– Kavram	390
II– Müteselsil Alacaklılığın Hukukî Niteliği.....	390
III– Müteselsil Alacaklılığın Kaynakları.....	391
IV– Müteselsil Alacaklılığın Hükümleri	391
§38. Şarta Bağlı Borçlar (Koşullar).....	392
I– Kavram	392
II– Benzer Kavramlardan Farkı.....	394
1. Vadeden farkı.....	394
2. “Önolgu”dan farkı.....	394
3. “Hukukî şart” ve “Sözleşme şartları”ndan farkı.....	394
4. Yüklemeden (mükellefiyet) farkı	395
III– Şartın Türleri.....	395
1. Olumlu ve olumsuz şartlar	395
2. İradî, tesadüfî ve karma şartlar.....	395
3. Geciktirici ve bozucu şartlar	397
IV– Şartın Hüküm ve Sonuçları	398
1. Geciktirici şartın hüküm ve sonuçları	398
2. Bozucu şartın hüküm ve sonuçları	399
3. Şartın gerçekleşmiş sayılması	400

§39. Ceza Koşulu (Cezaî şart)	401
I– Kavram	401
II– Ceza Koşulunun Hukukî Niteliği	402
III– Ceza Koşulunun Türleri Ve Dönme Cezası	405
1. Seçimlik ceza koşulu.....	405
2. İfaya eklenen ceza koşulu	406
3. Dönme cezası	407
IV– Ceza Koşulunun Borçlunun Kusuru ve Alacaklının Zararı ile İlişkisi	408
1. Ceza koşulunun borçlunun kusuru ile ilişkisi.....	408
2. Ceza koşulunun alacaklının zararı ile ilişkisi	409
V– Ceza Koşulunun İndirilmesi	409
§40. Bağlanma Parası (Pey Akçesi), Cayma Parası (Pişmanlık Akçesi) ve Ücret Kesintisi	412
I– Bağlanma Parası (Pey Akçesi).....	412
II– Cayma Parası (Pişmanlık Akçesi)	412
III– Ücret Kesintisi.....	413
§41. Alacağın Devri (Alacağın Temliki).....	415
I– Kavram	415
II– Alacağın Devrinin Hukukî Niteliği	417
III– Alacağın Devrinin Unsurları	418
1. Geçerli bir sözleşme bulunması	418
2. Devredilen alacak hakkının mevcut veya belirli olması.....	418
3. Bir devir engelinin bulunmaması	419
IV– Alacağın Devrinin Hükümleri.....	420
1. Alacağın, alacağa bağlı imtiyazlarla fer'ilerin intikali	420
2. İyiniyetle ifanın borçluyu borçtan kurtarması	421
3. Borçlunun tevdi suretiyle borçtan kurtulması	421
4. Borçlunun savunmaları	422
5. Devreden alacaklının garanti yükümlülüğü.....	423

§42. Borcun Üstlenilmesi (Borcun Nakli).....	424
I– Kavram	424
II– İç Üstlenme Sözleşmesi (Borçtan Kurtarma Taahhüdü, Borcun İç Yüklenimi).....	425
III– Gerçek Anlamda Borcun Üstlenilmesi (Dış Üstlenme Sözleşmesi, Borcun Dış Yüklenimi).....	426
1. Kavram.....	426
2. Sözleşmenin kurulması	427
3. Sözleşmenin hüküm ve sonuçları	427
IV– Bir Malvarlığı ya da İşletmenin Devralınması Yoluyla Borcun Üstlenilmesi	429
§43. Borca Katılma, Sözleşmenin Devri (Sözleşmenin Yüklenilmesi) ve Sözleşmeye Katılma	431
I– Borca Katılma	431
II– Sözleşmenin Devri (Sözleşmenin Yüklenilmesi)	432
III– Sözleşmeye Katılma.....	433

KISALTMALAR

ABGB	: Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (Avusturya Medenî Kanunu)
Abs.	: Absatz (Fıkra)
Abt.	: Abteilung (Bölüm)
Art.	: Artikel (Madde)
Aşa.	: Aşağıda
Aufl.	: Auflage (Bası)
AÜHFD.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Av.K.	: Avukatlık Kanunu
b.	: Bent
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bd.	: Band
BGB.	: Bürgerliches Gesetzbuch (Alman Medenî Kanunu)
BGE.	: Bundesgerichtsentscheidungen (İsviçre Federal Mahkeme Kararları)
BGH.	: Bundesgerichtshof
BK (eBK)	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
bkz.	: Bakınız
c.	: Cümle
C.	: Cilt
Diss.	: Dissertation (Doktora Tezi)
dn.	: Dipnot
E.	: Esas
Einf.	: Einführung
Einl.	: Einleitung
f.	: Fıkra
ff.	: und nächstfolgende (ve devamında)
H.	: Heft
Halbbd.	: Halbband
HD.	: Hukuk Dairesi

HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD.	: İstanbul Barosu Dergisi
İÜHFM.	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
krş.	: Karşılaştırınız
KTK	: Karayolları Trafik Kanunu
m.	: Madde
MK	: Medenî Kanun
N.	: Nummer (Kenar Numarası)
OR.	: Schweizerisches Obligationenrecht
RG.	: Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
sog.	: sogenannt(e)
T.	: Tarih
Ta.K.	: Tapu Kanunu
TBK.	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
Teilbd.	: Teilband
TKHK	: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TST	: Tapu Sicil Tüzüğü
TTK (eTTK)	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
v.	: von
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve devamı
Vorbem.	: Vorbemerkungen (Ön Bilgiler)
Yarg.	: Yargıtay
Yarg.HGK.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YTTK.	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
YHD.	: Yasa Hukuk Dergisi
YKD.	: Yargıtay Kararlar Dergisi
Yuk.	: Yukarıda
ZGB.	: Zivilgesetzbuch (İsviçre Medenî Kanunu)